

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM TP. HỒ CHÍ MINH
KHOA GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ

CHỦ NGHĨA XÃ HỘI KHOA HỌC

Chương 3 CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

GV: ThS. Trịnh Bá Phương

NỘI DUNG

Chủ nghĩa xã hội là gì?

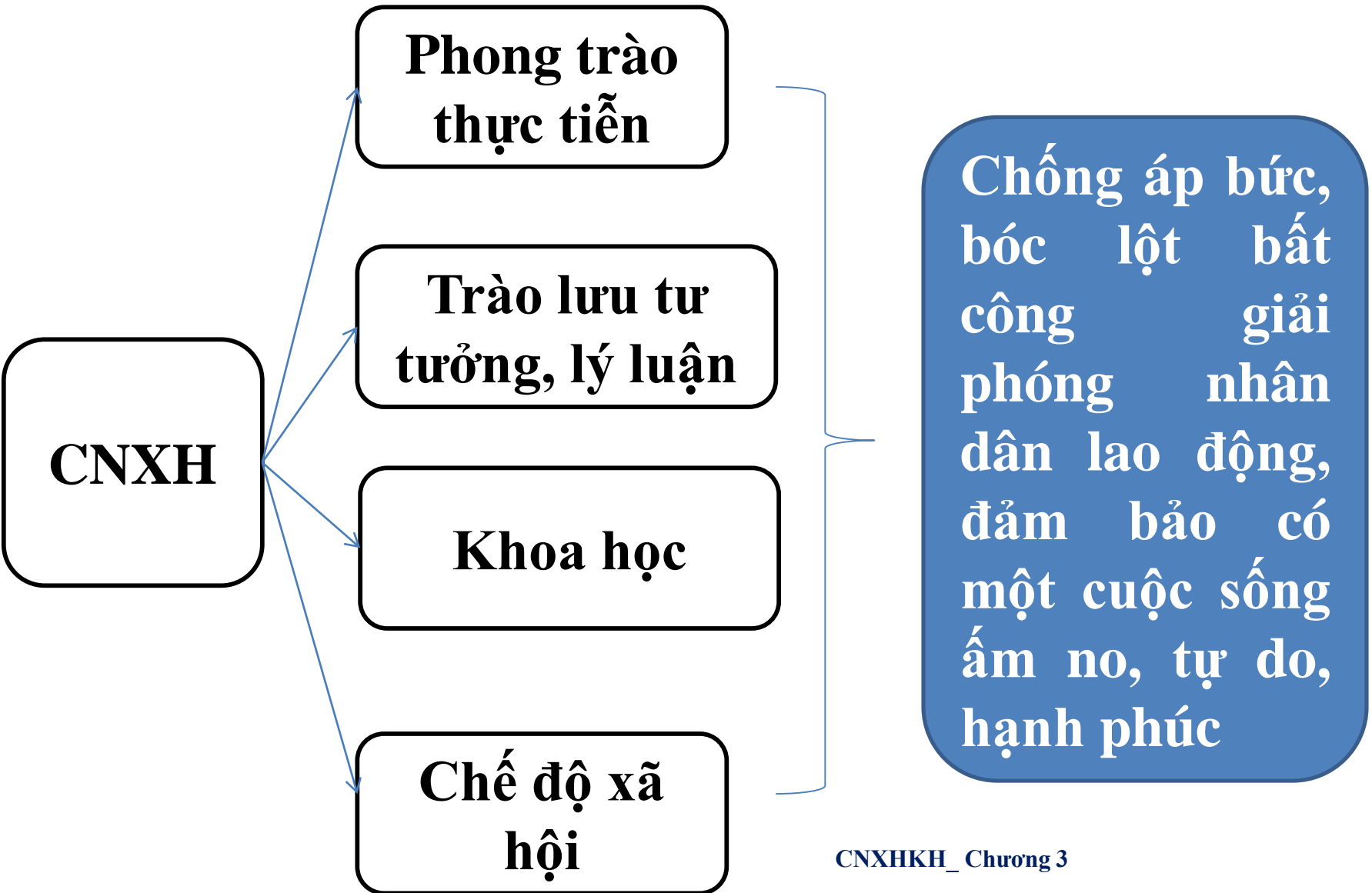
Điều kiện ra đời? Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội

Tính tất yếu của thời kỳ quá độ

Đặc điểm của thời kỳ quá độ

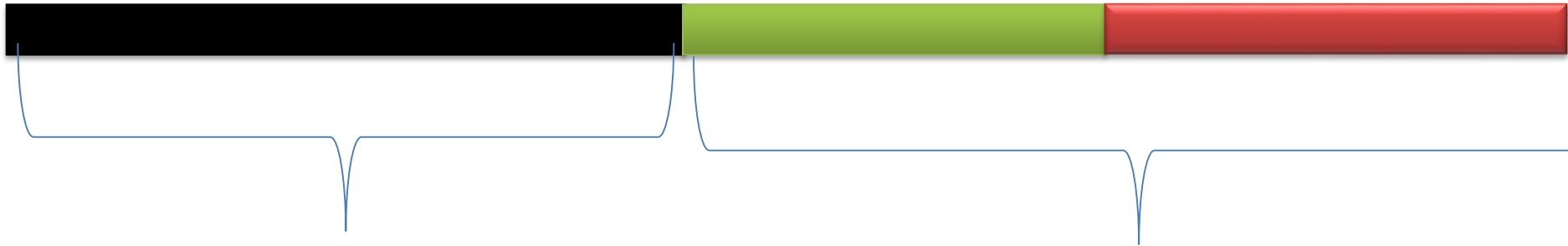
Liên hệ Việt Nam

Chủ nghĩa xã hội là gì?

Chủ nghĩa xã hội là gì?

CHỦ NGHĨA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA CỘNG SẢN

**HÌNH THÁI KINH TẾ - XÃ HỘI
TƯ BẢN CHỦ NGHĨA**

**HÌNH THÁI KINH TẾ - XÃ HỘI
CỘNG SẢN CHỦ NGHĨA**

**CHỦ NGHĨA XÃ HỘI LÀ GIAI ĐOẠN ĐẦU
CỦA HÌNH THÁI KINH TẾ - XÃ HỘI CỘNG
SẢN CHỦ NGHĨA ƯU VIỆT HƠN CHỦ
NGHĨA TƯ BẢN NHƯNG CÒN CHƯA HOÀN
HẢO NHƯ CHỦ NGHĨA CỘNG SẢN**

ĐIỀU KIỆN RA ĐỜI CỦA CNXH

Điều kiện kinh tế - xã hội

Sự phát triển của lực lượng sản xuất mang tính xã hội hóa ngày càng cao làm cho quan hệ sản xuất tư bản chủ nghĩa trở nên lỗi thời, kìm hãm sự phát triển của lực lượng sản xuất

Điều kiện chính trị - xã hội

Sự trưởng thành của giai cấp công nhân, đặc biệt là khi được tiếp thu chủ nghĩa xã hội khoa học, phong trào công nhân chuyển từ tự phát qua tự giác, thành lập chính đảng của mình

ĐIỀU KIỆN RA ĐỜI CỦA CNXH

Lưu ý

Việc thủ tiêu chủ nghĩa tư bản cần phải có hành động cách mạng tự giác của quần chúng nhân dân dưới sự lãnh đạo của giai cấp công nhân thông qua cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa

Bác bỏ khả năng hòa bình từ CNTB lên CNXH

Bác bỏ khuynh hướng cách mạng phiêu lưu, khi chưa đủ điều kiện

Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội

Thứ nhất

Chủ nghĩa xã hội giải phóng giai cấp, giải phóng dân tộc, giải phóng xã hội, giải phóng con người, tạo điều kiện để con người phát triển toàn diện.

Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội

Thứ hai

Chủ nghĩa xã hội là xã hội do nhân dân lao động làm chủ

Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội

Thứ ba

Chủ nghĩa xã hội có nền kinh tế phát triển cao dựa trên lực lượng sản xuất hiện đại và chế độ công hữu về tư liệu sản xuất chủ yếu.

Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội

Thứ tư

Chủ nghĩa xã hội có nhà nước kiểu mới mang bản chất giai cấp công nhân, đại biểu cho lợi ích, quyền lực và ý chí của nhân dân lao động.

Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội

Thứ năm

Chủ nghĩa xã hội có nền văn hóa phát triển cao, kế thừa và phát huy những giá trị của văn hóa dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại.

Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội

Thứ sáu

Chủ nghĩa xã hội bảo đảm bình đẳng, đoàn kết giữa các dân tộc và có quan hệ hữu nghị, hợp tác với nhân dân các nước trên thế giới.

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH

KHÁI NIỆM

Thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội là cải tạo cách mạng sâu sắc, triệt để, lâu dài toàn diện trên tất cả các lĩnh vực, kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, xây dựng từng bước cơ sở vật chất - kỹ thuật và đời sống tinh thần của chủ nghĩa xã hội

Thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội bắt đầu từ khi chính quyền đã thuộc về giai cấp công nhân và nhân dân lao động mà nền tảng là liên minh giai cấp công nhân với nông dân và tầng lớp trí thức, do Đảng Cộng sản lãnh đạo

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH

TÍNH TẤT YẾU KHÁCH QUAN CỦA THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH

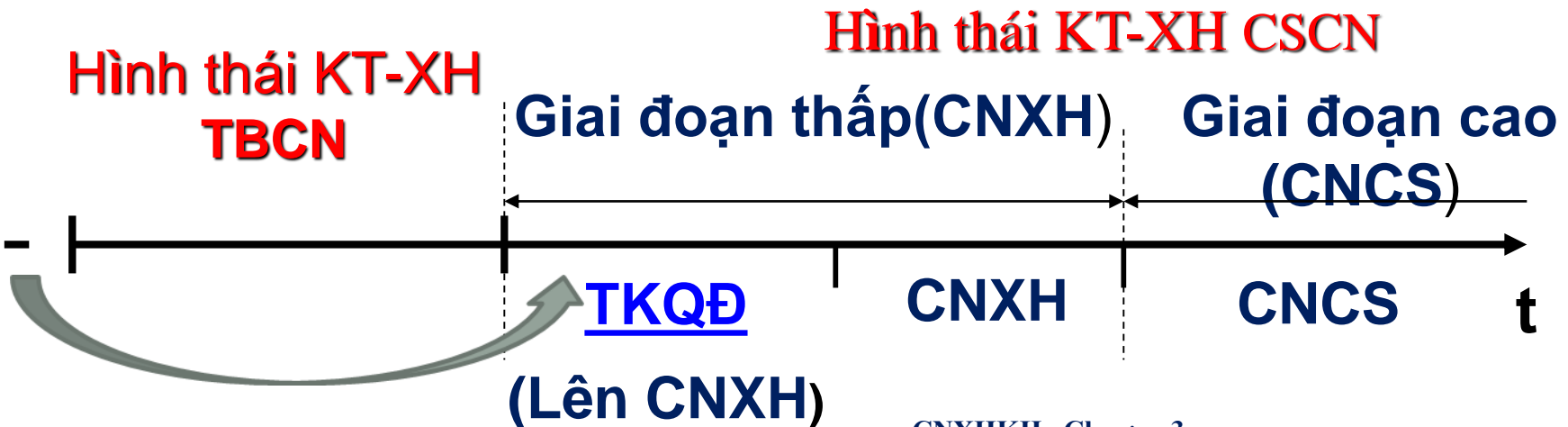
- + 2 kiểu quá độ (trực tiếp & gián tiếp)
 - (*Quá độ trực tiếp: từ CNTB lên CNCS ở những nước tư bản phát triển*)
 - (*Quá độ gián tiếp từ những nước tiền tư bản hoặc chưa qua CNTB phát triển*)

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH

Quá độ trực tiếp

Quá độ gián tiếp

TÍNH TẤT YẾU KHÁCH QUAN CỦA THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH

Chủ nghĩa xã hội khác về chất so với chủ nghĩa tư bản nên cần thời gian để cải tạo và xây dựng

Nền sản xuất phát triển cực cao cần có thời gian để tổ chức, cải tạo

Quan hệ sản xuất cộng sản chủ nghĩa cần có thời gian để xây dựng và phát triển

Tàn dư của xã hội cũ cần thời gian để xóa bỏ cũng như cần thời gian để làm quen với cái mới

Là thời kì tất yếu phải có với tất cả các nước muốn xây dựng CNXH và CNCS.

THỰC CHẤT CỦA THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH

Phức
tạp

Khó
khăn

Lâu
dài

Thời kỳ đan xen của nhiều tàn dư về mọi phương diện kinh tế, đạo đức, tinh thần của chủ nghĩa tư bản với những yếu tố mới mang tính chất xã hội chủ nghĩa của chủ nghĩa xã hội

THỰC CHẤT CỦA THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH

Tàn dư, tư tưởng lệch lạc của XH cũ vẫn còn tồn tại

**Thời kì QĐ lên
CNXH : phức
tạp, khó khăn,
lâu dài,**

**Thế lực thù địch vẫn không ngừng chống
đối**

**Công cuộc xây dựng CNXH còn mới
mẻ, chưa từng có trong lịch sử**

Trình độ GCCN còn hạn chế

ĐẶC ĐIỂM CỦA THỜI KỲ QUÁ ĐỘ

**Trên lĩnh vực
kinh tế**

**Trên lĩnh vực
chính trị**

**Tồn tại nền kinh
tế nhiều thành
phần**

**Giai cấp công nhân trở
thành giai cấp cầm quyền,
xây dựng toàn diện xã hội
mới**

ĐẶC ĐIỂM CỦA THỜI KỲ QUÁ ĐỘ

**Trên lĩnh vực
xã hội**

**Thành phần XH
phức tạp, đa dạng**

**Trên lĩnh vực
văn hóa- tư tưởng**

**Tồn tại nhiều tư tưởng
khác nhau. Từng bước
xây dựng văn hóa vô
sản, nền văn hóa mới
xã hội chủ nghĩa**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Việt Nam quá độ lên chủ nghĩa xã hội trong điều kiện

Xuất phát từ một xã hội vốn là thuộc địa, nửa phong kiến, lực lượng sản xuất rất thấp.

Cuộc cách mạng khoa học và công nghệ hiện đại đang diễn ra mạnh mẽ

Thời đại ngày nay vẫn là thời đại quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội, cho dù chế độ xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô và Đông Âu sụp đổ.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

“Con đường đi lên của nước ta là sự phát triển quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa, tức là bỏ qua việc xác lập vị trí thống trị của quan hệ sản xuất và kiến trúc thượng tầng tư bản chủ nghĩa, nhưng tiếp thu, kế thừa những thành tựu mà nhân loại đã đạt được dưới chế độ tư bản chủ nghĩa, đặc biệt về khoa học và công nghệ, để phát triển nhanh lực lượng sản xuất, xây dựng nền kinh tế hiện đại” (Đại hội IX)

THẢO LUẬN NHÓM

- **NHÓM 1 – 5: CHỨNG MINH VIỆT NAM QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI BỎ QUA CHỦ NGHĨA TƯ BẢN LÀ SỰ LỰA CHỌN ĐÚNG ĐẮN?**
- **NHÓM 6 - 10: CHỈ RA ĐIỂM THAY ĐỔI TRONG 8 ĐẶC TRƯNG CNXH Ở VN TẠI ĐH XI (2011) SO VỚI 6 ĐẶC TRƯNG CNXH Ở VN TẠI ĐH VII (1991)? GIẢI THÍCH VÌ SAO CÓ SỰ THAY ĐỔI ĐÓ?**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Tính tất yếu quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa của Việt Nam

Cơ sở lý luận

Quan điểm của CNMLN - 2 kiểu quá độ (trực tiếp - gián tiếp) thực tế có những nước bỏ qua 1 hoặc 2 HTKTXH

Quá độ gián tiếp

Hình thái KT-XH CSCN

Hình thái KT-XH
TBCN

Giai đoạn thấp(CNXH)

Giai đoạn cao
(CNCS)

TKQĐ

CNXH

CNCS

(Lên CNXH)

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Tính tất yếu quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa của Việt Nam

Cơ sở thực tiễn

- Phù hợp với quy luật phát triển của nhân loại
- Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội phù hợp với khát vọng, ước muốn của con người Việt Nam yêu chuộng hòa bình, nhân ái, đoàn kết
- Quy luật tất yếu của cách mạng Việt Nam
- Đi theo con đường chủ nghĩa xã hội đã giúp Việt Nam giành được độc lập cho dân tộc, chỉ có kiên định chủ nghĩa xã hội mới giữ vững được độc lập dân tộc, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Tính tất yếu quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa của Việt Nam

Điều kiện cần thiết

Có Đảng Cộng sản lãnh đạo

Có nhà nước của dân, do dân, vì dân

Khối liên minh công – nông – trí thức

Con người Việt Nam cần cù, siêng năng, yêu chuộng hòa bình

LIÊN HỆ VIỆT NAM

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

Thứ nhất

Quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa là con đường cách mạng tất yếu khách quan, con đường xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

Thứ hai

Quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa, tức là bỏ qua việc xác lập vị trí thống trị của quan hệ sản xuất và kiến trúc thượng tầng tư bản chủ nghĩa.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

Thứ ba

Quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa đòi hỏi phải tiếp thu, kế thừa những thành tựu mà nhân loại đã đạt được dưới chủ nghĩa tư bản chủ nghĩa, đặc biệt là những thành tựu về khoa học và công nghệ, thành tựu về quản lý để phát triển xã hội, đặc biệt là xây dựng nền kinh tế hiện đại, phát triển nhanh lực lượng sản xuất

LIÊN HỆ VIỆT NAM

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

Thứ tư

Thứ tư, quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa là tạo ra sự biến đổi về chất của xã hội trên tất cả các lĩnh vực, là sự nghiệp rất khó khăn, phức tạp, lâu dài với nhiều chặng đường, nhiều hình thức tổ chức kinh tế, xã hội có tính chất quá độ đòi hỏi phải có quyết tâm chính trị cao và khát vọng lớn của toàn Đảng, toàn dân.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

➤ *Các nhiệm vụ trọng tâm của TKQĐ:*

❖ “4 trụ cột” phát triển (Đại hội XII):

- ✓ *Phát triển KT-XH là **trung tâm**.*
- ✓ *Xây dựng Đảng là **then chốt**.*
- ✓ *Phát triển văn hóa, con người là **nền tảng tinh thần**.*
- ✓ *Củng cố quốc phòng, an ninh là nhiệm vụ **trọng yếu** và **thường xuyên**.*

LIÊN HỆ VIỆT NAM

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

➤ *Các nhiệm vụ trọng tâm của TKQĐ:*

❖ *“3 khâu đột phá” (Đại hội XI):*

✓ *Hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCN.*

✓ *Phát triển nguồn nhân lực **chất lượng cao**.*

✓ *Phát triển kết cấu hạ tầng **đồng bộ**.*

LIÊN HỆ VIỆT NAM

ĐẶC TRƯNG CỦA CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM

Cương lĩnh năm 1991 (6 đặc trưng)

Đại hội X năm 2006 (8 đặc trưng)

Cương lĩnh Đại hội XI năm 2011 (8 đặc trưng)

LIÊN HỆ VIỆT NAM

ĐẶC TRƯNG CỦA CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM

Một là

- Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh

Hai là

- Do nhân dân làm chủ.

Ba là

- Có nền kinh tế phát triển cao dựa trên lực lượng sản xuất hiện đại và quan hệ sản xuất tiên bộ phù hợp.

Bốn là

- Có nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Đặc trưng của chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

Năm là

- Con người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện.

Sáu là

- Các dân tộc trong cộng đồng Việt Nam bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp nhau cùng phát triển.

Bảy là

- Có Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân do Đảng Cộng sản lãnh đạo.

Tám là

- Có quan hệ hữu nghị và hợp tác với các nước trên thế giới.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Phương hướng xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

1

Đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước
đồng thời phát triển kinh tế tri thức, bảo vệ tài nguyên,
môi trường

2

Phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội
chủ nghĩa.

3

Xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc
dân tộc; xây dựng con người, nâng cao đời sống
nhân dân, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Phương hướng xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

4

Bảo đảm vững chắc quốc phòng và an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội.

5

Thực hiện đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển; chủ động và tích cực hội nhập quốc tế.

6

Xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, thực hiện đại đoàn kết toàn dân tộc, tăng cường và mở rộng mặt trận dân tộc thống nhất xã hội.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Phương hướng xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

7

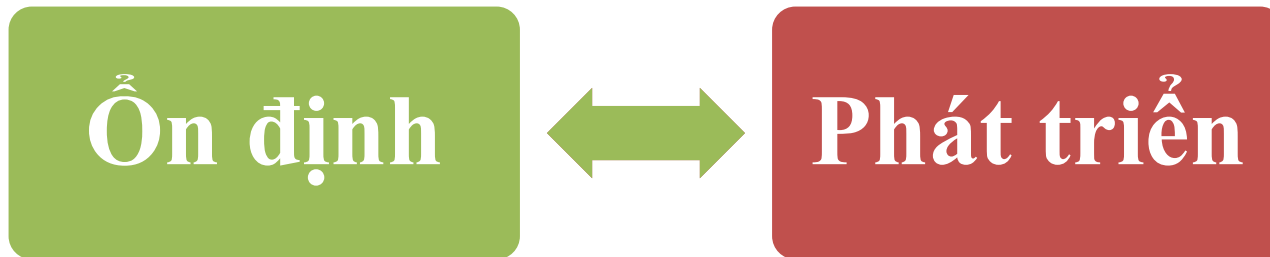
Xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân.

8

Xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh.

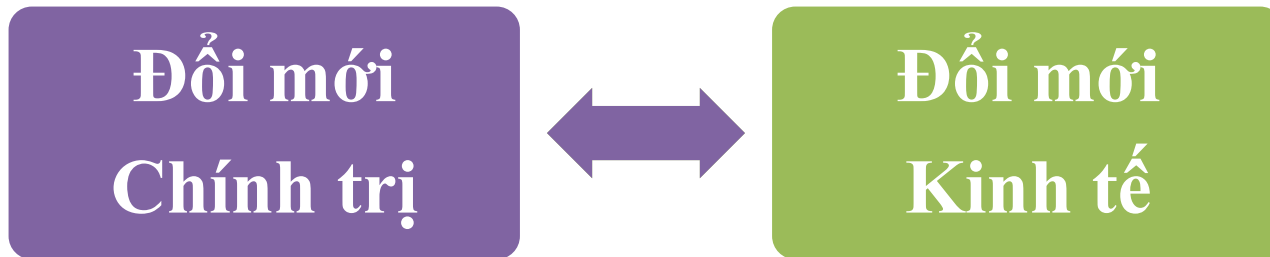
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

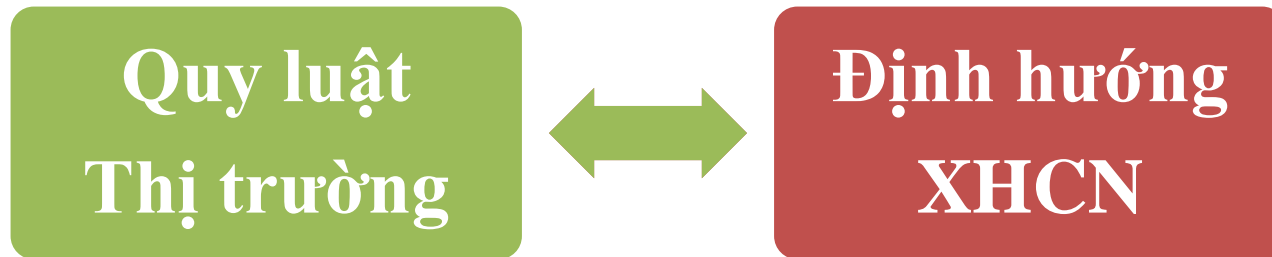
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

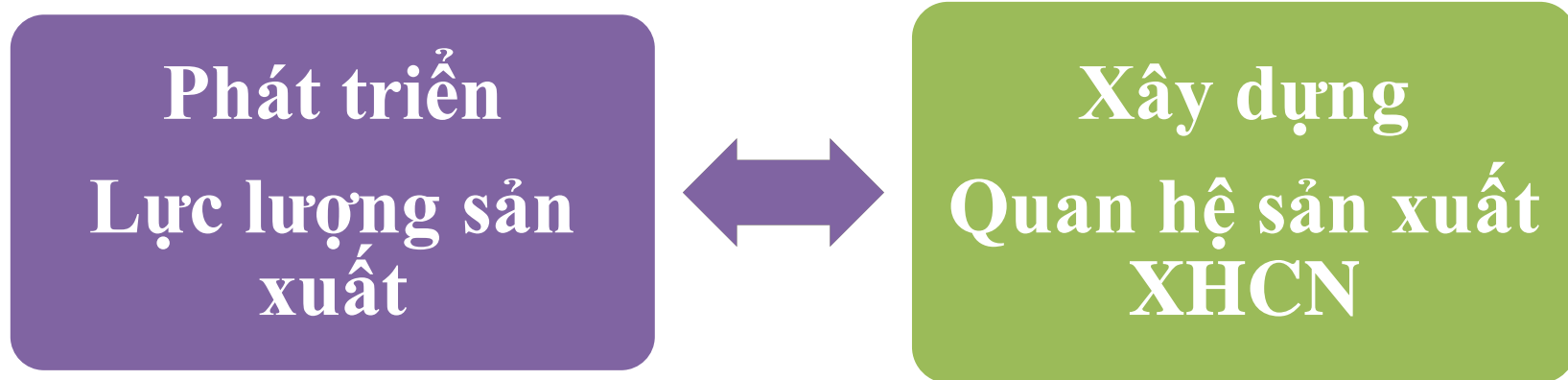
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

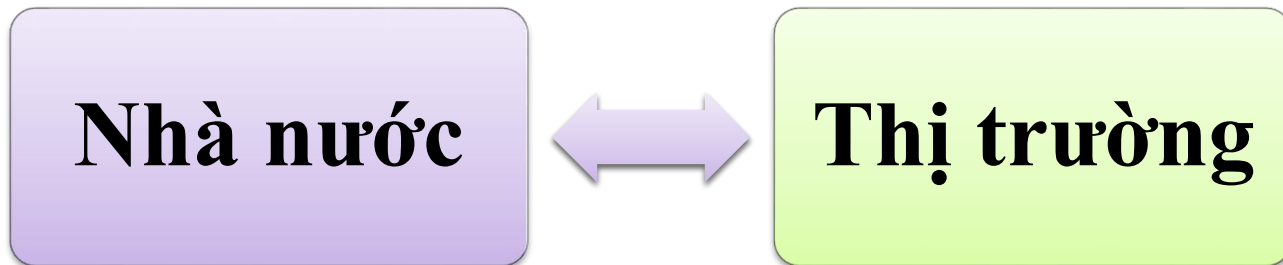
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

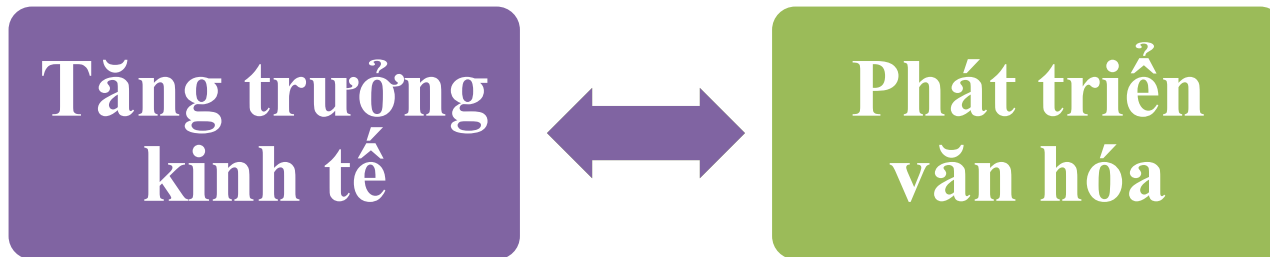
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

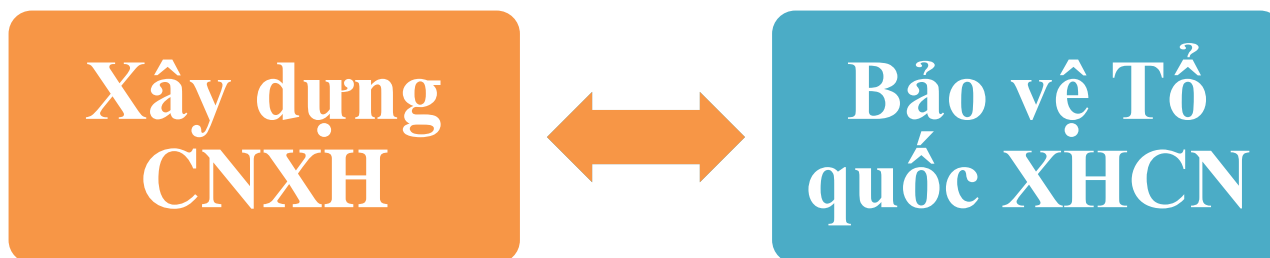
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

LIÊN HỆ VIỆT NAM

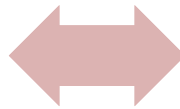
Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

Độc lập, tự
chủ

Hội nhập
quốc tế

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Chín mối quan hệ cần nhận thức và giải quyết

